

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

§. 2. Propria sententia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

ab altero, quam potest habere à quocumque alio, magis enim distat esse hominis ab esse Dei, quam esse hominis à non esse ipsius, quia à non esse hominis tantum distat secundum suum esse hominis, & ab esse Dei secundum infinitas creaturas possibiles perfectiores homine, & imperfectiores Deo, & secundum infinitum Dei esse.

6 Tertia ratio est Caietani, quam sic format: Quando duo principia concurrunt ad eundem effectum, quo magis decrescit virtus vnius magis debet accrescere virtus alterius respectu eiusdem effectus, sed in actione creatura causa materialis decrescit in summum vsque ad non esse sui: ergo virtus actiua debet crescere in summum vsque ad sui perfectissimum: ergo debet attingere perfectionem infinitam: ergo virtus finita, & limitata non potest esse principium creationis. Respondeo deficiente causâ materiali principium efficiens debere supplere virtutem illius, & influxum, quem causa materialis præstaret, ex quo inferitur virtutem effectiuam debere esse infinitam, quia si principio, quod cum causâ materiali poterat producere effectum, totidem perfectionis accrescat, quod haberet causa materialis, non idem infinitè perfectum euadet, quia perfectiones duplicis causæ create effectiua, & materialis simul sumptæ non æquivalent simplici perfectioni infinitæ. Ad formam argumenti. Respondeo tantam perfectionem debere addi principio effectiua, quanta deficit in materiali, in hoc autem non deficere perfectionem infinitam, cum tota illius perfectio finita sit, & ita non debere addi principio effectiua infinitam perfectionem. Idem dico de influxu, cum enim influxus causæ materialis, & effectiua vnus, & idem sit finitus, & limitatus, influxus principij creatantis, qui loco vtriusque est abrogatus in influxum principij suppleturus non debet esse infinitus, sed finitus esse debet, sicuti est de facto influxus, quem Deus præstat respectu cuiusvis effectus creati.

7 Quarta ratio est Scoti, quâ vtitur Vasquez. Si aliqua virtus creatura daretur, deberet esse spiritualis, materialis enim cum à materia dependeat non potest non operari dependenter à materia, virtus autem spiritualis operatur media volitione, quæ cum accidens sit improporcionata est ad actionem creaturam. Possent responderi non esse de ratione rei materialis dependere à materia, potest enim dari corpus simplex, quod à materia non dependeat, & forma materialis creata, quæ licet ordinem dicat ad materiam & ad illius dispositiones, sicuti rationalis anima, non dependeat ab aliqua materiali causâ, à qua formâ posset alia similis creati. Sed esto, possibilis non sit virtus creatura, quæ spiritualis non sit, & necessariò media volitione hæc sit operatura. Volitio non est virtus, à qua physice operatio procedit, sed tantum conditio applicans virtutem ad operandum: ergo quamvis accidens sit, potest conducere ad creationem non tanquam formalis ratio cauandis, sed tanquam virtutis applicatio, seu determinatio, sicuti conducit approximatio localis causæ substantialis, quæ consistit in præsentia accidentali ad effectum substantialem producendum.

8 Quinta ratio est P. Soarij, qui ex eo, quod nulla ex existentibus creaturis virtutem habeat creandi, inferit, non esse possibilem talem creaturam, quia si talis creatura possibilis esset constitueret alium gradum, & ordinem præter eos, qui nunc sunt, quia haberet distinctum, & altiore operandi modum: ergo pertineret ad perfectionem vniuersi vt esset talis gradus: dicendum ergo possibilem non esse talem creaturam, ne dicamus vniuersi ordinem esse imperfectum, & mancum. Confirmat hanc rationem auctoritas D. Thomæ, qui eadem probat i. p. Deum Angelos creasse. Rationem hanc valde sensatam dicit esse N. Albertinus, quam inefficacem esse sic ostendo. Possibiles sunt plures species creaturarum longè perfectiores his existentibus: ergo non rectè inferitur: non existit creatura, quæ habeat hanc virtutem: ergo non est possibilis, alias non posset Deus creaturas diuersi ordinis existentibus perfectiores producere, quod admitti nequit, vt probabo Controuersia sequenti. Neque in principiis eiusdem Soar hæc consequentia firma esse potest, cum ipse concedat possibile esse corpus simplex carens compositione essentiali materiæ, & formæ, licet de facto non detur, & sit diuersi ordinis ab his, quæ existentia cognoscimus. Ad auctoritatem D. Thomæ qui hac ratione vtitur ad probandum dari in rerum natura Angelos existentes, respondeo in materia de qua agebat D. Thomas rationem hanc esse valde pro-

babilem licet Metaphysicè intentum non includat, quia multum perfectionis deesset vniuerso, si Angeli non essent in illo creati, qui valde sunt necessarij ad hominum custodiam, cæterorum gubernationem, & alia plurima, creatura autem, quæ virtutem haberet creandi est perfectior daret vniuerso, non tamen ita necessariam, sicuti est illa quæ mundo accrescit ex Angelorum creatione. Inquires, an si talis creatura daretur, esset perfectior Angelis. Respondeo rem esse incertam, quia etsi illos superaret in modo producendi effectus, forsitan non posset producere effectus æquè perfectos, ac producit Angelus, neque haberet alia prædicata æquè perfecta ac Angelus, & ita excessus perfectionis in modo producendi posset compensari, & excedi ex perfectione effectiua, & ex aliis prædicatis, ita vt omnibus pensatis perfectior esset Angelus non habens virtutem creaturam illa creaturâ hac virtute gaudente.

9 Sexta ratio est P. Hurtadi, quam sic expendit. Omnis actio est proportionata modo essendi, quam habet illius principium, sed nulla est entitas creata, quæ non habeat aliquam compositionem, vel ex materia, & forma, vel ex subiecto, & accidenti, vel ex natura & supposito: ergo nulla creatura potest habere aliquam actionem, quæ non sit pars alicuius compositionis, vel subiectum illius: sed creatio nullam facit compositionem, neque tanquam forma neque tanquam subiectum: ergo non potest procedere à creatura. Hæc ratio nihilo magis aliis præstat. Do omnem virtutem productionis habere aliquam compositionem, parco illationi, & primum consequens admitto, negotamen actionem creaturam ad aliquam compositionem non pertinere, quia in primis ipsa in se potest habere compositionem integram, si ad terminum integraliter compositum ordinetur. Secundò potest esse subiectum suæ præsentia. Item durationis, & relationis, in opinione, quæ admittit durationem, & relationem esse accidentia realiter à subiectis distincta.

§. II.

Propria sententia.

10 **A**firmo nullam creaturam existere neque possibilem esse, quæ virtutem habeat creaturam, rrahit me ad hanc conclusionem etsi non forti aliqua ratione suffultam auctoritas Patrum, & scholasticorum à quibus sine gravissimo fundamento non licet recedere, in præsentem autem licet rationem nimis efficacem pro hac sententia non inuenerim nullam vidi, quæ oppositam positionem suadeat. Probo conclusionem ex D. Cyrillo Alexand. lib. 2. contra Iulianum: *fnac: essentia sunt ea, quæ propria sunt solius, & vniuersi summe substantie. Quorum vnum esse dicimus efficaciter producere posse vt creatorem, & producere res, quæ aliquando non erant.* Tradit eandem conclusionem Augustinus lib. 12. de ciuitate Dei cap. 24. & 3. de Trinit. cap. 8. *Nec boni (verba sunt Augulini,) nec Angeli mali possunt esse creatores alicuius rei, & cap. 15. lib. 9. de generatione ad litteram: Create naturam nullus Angelus potest neque seipsum.* Athanasius serm. 3. contra Arianos sic habet: *Administrare creaturam, & seruorum est, conducere autem, & creare solius Dei, eiusque Verbi, & sapientie.* Ad affirmandum creaturas quæ de facto dantur virtutem non habere creaturam, negatio tantum indigeo fundameto, quod simul cum Doctorum, & Patrum auctoritate firmissimum est. Illud esto, nullam esse rationem, vel leuem coniecturam quæ suadeat alicui enti creato virtutem inesse creandi: ergo non sine magna temeritate potest dici dari de facto creaturam potentem eare, vt enim sæpè dixi ad non concedendam de facto virtutem existentem sufficit nullam esse rationem, quæ illius existentiam propugnet, præcipue cum tanta Doctorum, & Patrum auctoritas illam impugnet.

11 Circa creaturas possibiles difficile admodum est rationem reddere, cur non possit dari aliqua hac virtute prædita. Vidimus rationes supra adductas inefficaces esse, aliam propono. Non potest dari creatura, quæ operetur immanenter nisi per actionem receptam in ipsa: ergo non potest dari creatura, quæ operetur transeunt, nisi per actionem in alio subiecto receptam. Probo consequentiam: sicuti non est de ratione actionis transeuntis recipi in subiecto, si quidem Deus per actionem transeuntem in nullo subiecto receptam operatur, ita non est de conceptu operationis immanentis recipi in subiecto, à quo procedit, Deus enim immanenter operationes intelligendæ & amandæ

amandi exercet, quæ non recipiuntur in Deo, sed cum illo identificantur: ergo hoc quod est non posse creaturam operari immanenter, nisi per actionem, quæ subiectum recipiat non oritur ex prædicato immanentie abstractè sumpto, sed ex eo quod talis actio à creatura procedat: ergo eo ipso, quod actio procedat à creatura petit recipi in subiecto. Ergo implicat procedere actionem aliquam à creatura, quæ non exigit recipi in subiecto: ergo implicat à creatura procedere creationem, cuius conceptus quidditativus est independentia à subiecto. A priori potest desumi ratio ex natura agentis creati, quod ex ipso quod creatum est, est capax receptionis passivæ, & potest esse subiectum aliquorum accidentium, (quod intendunt, qui dicunt omne ens creatum esse immersum potentialitate, seu habere aliquid potentialitatis, & non esse purum actum) eo ipso quod in se sit capax receptionis principii est actionum, quæ in se sint receptiones, & subiectum exigant, in quo per se ipsas recipiantur. Ex quo provenit actionem immanentem procedentem à creatura debere recipi in proprio subiecto, non præcisè quia immanens sit, sed quia ex eo, quod sit actio procedens à principio receptionis capaci recipi potest, & eo ipso, quod sit immanens recipienda non est in subiecto distincto à principio; quibus sit in ipso principio recipiendam esse. Non me late plures solutiones, quæ possunt huic rationi adhiberi, quod attendas obsecro, si illam impugnes: verumtamen illa vtor, quia nullam aliam cum maiori probabilitatis specie invenire potui, & me cogit Doctorum, Patrumque consensus conclusionem traditam non deferere, quapropter dum aliam efficaciorē rationem non inuenio, licet non animus omnino huic acquiescat, disputationi super sedeo, nolo enim aliā destitutis hanc solutionibus, impugnationibusve inquietare.

12 Creaturas existentes non posse assumi ut instrumentum ad creandum mihi certum est. Non moueor ratione, quæ alij videntur, videlicet instrumenta debere aliquid præuium ad actionem operari, quod putant esse contra rationem creationis, quia falso dicunt quancumque præuiam operationem esse contra rationem creationis, plures enim dispositiones præcedunt ex parte materie ad animi rationalis creationem, cum hac enim tantum opponuntur dispositiones, quæ subiectum ad receptionem passivam terminari præparant. Secundo: quidquid sit de natura instrumenti inquiratur an possit dari creatura, quæ possit per modum principij inadæquati determinati à Deo concurrere ad creationem, addita à Deo non solum tanquam à causa prima, sed tanquam ab alio comprincipio inadæquato specialiter concurrente. Cui difficultati non satisfic ex eo, quod instrumentum debeat aliquid præui operari, quia si hæc est instrumenti natura, non inquiri de instrumentalit, sed de causa inadæquata minus principali adiuta ab alia magis principali. Censeo creaturas de facto existentes non ita concurrere posse, neque posse eleuari à Deo ad creationem, quia illis innata, seu obedientialis virtus non est ad creationem. Vide dicta Controuersia 9. ubi probavi, non esse admittendas virtutes obedientiales in creaturis distinctas ab illis, quas à posteriori nouimus, & sine fundamento multiplicandas non esse, cum autem nullum sit fundamentum, ex quo possimus has obedientiales potentias in creaturis ad creationem agnoscere, illas negare tenemur. De creaturis possibiliibus est difficultas an repugnet creatura cum potentia obedientiali ad creandum: in negatiuam partem feror, vix enim repugnantiam aliquam inuenimus respectu creaturæ naturaliter potentis creare, quod si velis adhuc repugnare potentiam obedientialem respectu creationis, dicito esse de conceptu actionis procedentis à quocumque principio creato etiam inadæquato, & obedientiali, exigere subiectum, in quo recipiatur, aliāve quære rationem, ego enim illam non inuenio.

PUNCTUM V.

De his, quæ possunt creari.

1 Materiam primam, & Angelum creari, est per se notum, cum enim materia prima subiectum aliud non supponat, non potest fieri ex præsupposito subiecto, eadem est ratio de Angelo, qui est entitas simplex, & com-

Franc. de Quiedo, Philosoph. Tom. 1.

pleta non ordinata ad componendum aliquid totum constituendum ex ipso & ex præsupposito subiecto. Idem eademque ratione dicendum est de toto corporeo simplici: quod dari possit probavi Controuers. 5. Rationalem animum creari probat efficaciter illius incorruptibilitas, & independentia, quam habet à materia: item illius natura spiritalis, quæ naturaliter à subiecto materiali dependere non potest. Reliquas formas tam substantiales, quam accidentales educi ex præsupposita materia, siue sint res siue modi, est certum apud omnes, quod probavi Controuers. 3. Punct. 4. Patentur etiam omnes, formas substantiales & accidentales, quæ res sunt & non modi posse creari. Probant à paritate ex quantitate, quam sine materia credimus conseruari in Eucharistia, & consequenter per creationem, quia actio, ex vi cuius conseruatur nulum præsupponit subiectum. Huic rationi hanc à priori ferre omnes adiungunt. Formæ substantiales non educuntur per se & immediatè, sed media actione superaddita: ergo potesteductio separari ab illis, & loco illius substitui creatio. Acquiesco priori rationi, non huic posteriori, quam sic impugno. Ad hoc ut entitas creetur non solum requiritur ut non repugnet ex ratione eductionis cum illa non identificata, sed etiam necessaria est capacitas ex parte termini ad terminandam creationem, sed hæc non inferitur ex eo quodeductio non sit identificata cum termino: ergo ex distinctione eductionis à termino non inferitur ipsam posse creari. Rem declaro, & confirmo; ex eo, quod calor per vnionem superadditam vnatur subiecto, non inferitur, posse cuiusque subiecto vniri, neque posse quancumque vnionem terminare, & hæc est inepta consequentia: calor non vnitur per se ipsum media vnione ligno: ergo potest vniri Angelo: ergo non rectè inferitur, hic terminus non producit per se ipsum ab agente: ergo potest à quocumque produci, & quancumque actionem terminare, quam enim repugnantiam inuenies in entitate potente terminare diuersas eductiones superadditas incapaci terminandi creationem. Fateor plurimum conducere ut creari possit terminus, ipsum non esseeductum per suam entitatem, quia liceteductio distincta non inferat capacitatem terminandi creationem,eductio identificata, vel infert negationem capacitatis terminandi creationem, ut dicam postea, vel saltem illam difficiliorē reddit, ad hoc enim ut res per se ipsameducta creetur, requiritur posse simul educi, & creari, in quo multi repugnantiam esse defendunt, & simul requiritur posse actionem ad actionem terminari, & dari actionem actionis, quod implicare fert communis sententia. Concludo ergo formas omnes, quæ sunt res, & non modi posse creari, quia ex vna parte non repugnat ratione eductionis cum illis identificata, & ex alia parte capacitatem ex parte ipsarum ad terminandam creationem à paritate quantitatis colligere debemus, absque fundamento enim diceretur in formis materialibus & accidentalibus speciale esse quantitati posse actionem creatiuam terminare.

De formis modalibus poterat esse difficultas an possent creari, quæ si attentè inspicatur, leuissima est. Affirmo, modos, sicuti præsentiam, & vnionem aliove huiusmodi posse terminare actionem creatiuam: ita tenet Hurradus disput. 12. sect. 5. Moueor à paritate reliquarum formarum, quia in his non specialem repugnantiam inuenio, ut possint actionem creatiuam terminare. Quod ut explicem aduerto, creationem tantum dicere independentiam ab aliquo tanquam à causa materiali, non verò negationem connexionis rei creatæ cum alia. Quo posito sic arguo: si aliqua esset specialis repugnantia in formis modalibus, esset, quia per se ipsas dependent à re cuius sunt modi: sed dependentia, quam per se ipsas habent, non est tanquam à causa materiali: ergo non opponuntur cum creatione. Minorem probo, cetera patent: vnio integralis inter duas partes quantitatis tantum per se ipsam dependet ab extremis, & media passione superaddita à materiali, sed ab extremis non dependet tanquam à causa materiali, sed à materia prima, cui inhaeret: ergo dependentia identificata, quam habet illa vnio non opponitur cum creatione. Ex quo infero, vnionem integram quantitatis Eucharistie de facto creari, quia etsi dependeat ab extremis de facto non dependet ab aliquo præsupposito subiecto, quod exerceat causalitatem causæ materialis respectu illius, quæ tantum opponitur cum creatione.

B b 2

De